

AKADEMIJA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Rok 1876.

WYDZIAŁ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY.

Nr. 1.

Posiedzenie dnia 20 Stycznia.

Przewodniczący: Dyrektor Dr. IGNACY CZERWIAKOWSKI.

Odnośnie do odczytanego protokołu posiedzenia poprzedniego, na wniosek Prof. CZYRNIAŃSKIEGO list ś. p. Prof. ROCHLEDERA do niego pisany uchwalono zamieścić w całości w protokole dzisiejszego posiedzenia, a to dla uzupełnienia ustępu podanego w protokole poprzednim. *)

*) Verehrter Freund und College! Ich habe Ihre Schrift der k. Akad. gleich übergeben, sie hat einen Referenten bestellt, wie immer, hat das Referat sich vorlesen lassen, und war damit einverstanden. Das Referat hat dahin gelautet, dass die Ansicht des Prof. Kekulé auf viele physikalische Bedenken stösst und dass Sie diesen Bedenken Ausdruck gegeben haben; dass aber die Akademie nach dem bestehendn Usus eine Widerlegung von etwas, was nicht in ihren Schriften steht nicht aufnehmen kann, auch wenn sie mit der Widerlegung einverstanden ist. Hiemit sende ich Ihnen also das Manuscript zurück, damit solches von Ihnen an die Redaction der Annalen eingesendet werden könne, die den Aufsatz von Kekulé gedruckt hat, die also auch die Widerlegung aufzunehmen hat. Mit aller Freundschaft Ihr (podpisano) Fr. Rochleder. Wien 7/6 1872.

Prezes Akademii Dr. MAJER przedstawia rozprawę nadesłaną przez H. FUDAKOWSKIEGO: *O dwóch cukrach wchodzących w skład galaktozy.*“ Oddano do sprawozdania Prof. PIOTROWSKIEMU.

Dyrektor Dr. CZERWIAKOWSKI przedstawia rozprawę nadesłaną przez Dra J. ROSTAFIŃSKIEGO: *Historyja rozwoju wydłtki korzonkowłosėj* (*Botrydium granulatum* (L.) Grev.) Oddano do sprawozdania Drr. CZERWIAKOWSKIEMU i JANCZEWSKIEMU.

Dr. JÓZEF MERUNOWICZ odczytał rozprawę: *O wpływie środków wzniecających silny ruch robaczkowy jelit na wydzielanie limfy.* Treść jēj następująca:

Ponieważ ogólnie przyjętém jest zdanie, że środki wzniecające silny ruch robaczkowy jelit utrudniają wchłanianie, Autor badał doświadczalnie wpływ muskarynu, nikotynu i weratrynu na odpływ limfy ze sztucznej przetoki przewodu piersiowego u psów kuraryzowanych. Po przytoczeniu protokółów swych doświadczeń, oznacza średnią szybkość odpływu limfy (z wszystkich doświadczeń); ta wynosi na minutę 1·35 cm. sz. a uwzględniając wielkość zwierzęcia, na jedną godzinę i na kilogrm. psa 4·1 cm. sz. limfy; od chwili zaś pierwszego zatrucia powyższými środkami, średnia szybkość wynosi 1·05 cm. sz. na minutę. Przez zestawienie otrzymanych wyników z podaniem innych badaczy dochodzi Autor do wniosku: że zatrucie małemi i znacznemi dawkami muskarynu, nikotynu i weratrynu nietylko nie utrudnia odpływu limfy z przetoki

przewodu piersiowego, ale nawet zwiększa go w dwójnasób.

Co do zmiany szybkości odpływu w jedném i tém samym doświadczeniu nie dochodzi Autor do żadnego pewnego wyniku. Uwzględniając utratę limfy w stósunku co do mniemanéj ilości krwi badanego psa, okazuje się, że w doświadczeniach Autora utraciły psy 26·9, 27 i 43 odsetków ilości krwi, a w żadnym przypadku utrata limfy sama przez się nie była powodem śmierci.

Równie jak i większość jego poprzedników, Autor nie mógł dostrzédz, aby ilość zebranéj limfy była w jakim stósunku z parciem krwi w tętnicach.

W końcu stwierdził Autor doświadczenia innych, że odpływ limfy nie ustaje zaraz po śmierci zwierzęcia.

Nad tą rozprawą zawiązała się dyskusya, w której oprócz Autora udział brali Dr. MAJER, TEICHMANN; BIEŚIĄDECKI i PIOTROWSKI.

Następnie Dr. JANCZEWSKI odczytał rozprawę: *Poszukiwania nad rozwojem płodnicy u krasnorostów (Florideae)*. Treść jéj następująca:

Ponieważ klasyfikacyja krasnorostów opierać się głównie powinna na budowie i rozwoju płodnicy, które dotąd nader powierzchownie badane były, a częściéj jeszcze zupełnie są nieznanne, więc Autor poszukiwał w tym celu: Skrzeczkę (*Batrachospermum moniliforme*), Owłoskę (*Nemalion multifidum*), Czerwiankę (*Helmin-*

thora divaricata), Rozkrzaczkę (*Spermothamnion hermaphroditum*), Stroiczkę (*Callithamnion tetricum*), Rozróżkę (*Ceramium decurrens*), Griffithsyję (*Griffithsia corallina*), Chrząstnicę (*Chondria tenuissima*), Gęstkę (*Dasya coccinea*) i Oklejkę (*Chylocladia kaliformis*). Okazało się, że w rozmaitych krasnorostach budowa przedpłodu i owocu, oraz jego rozwój bywają bardzo odmienne i charakterystyczne dla wielu rodzajów i rodzin. Co się zaś tyczy wniosków ogólnych stósujących się do wszystkich krasnorostów, Autor doszedł do tych samych przekonań, które BORNET i THURET już przedtém wygłosili. Ze swój strony Autor jednak dodaje punkty następujące:

1) Przedpłód jest organem ściśle określonej budowy, przeto niezmiennym w granicach gatunku, rodzaju lub téż rodziny.

2) Stósunek liczbowy komórek owocorodnych do podwłostek wchodzących razem w skład przedpłodu, znacznym zmianom ulega, gdyż jedna podwłostka służyć może tylko jednej komórce owocorodnej (*Chylocladia*) albo téż^o dwóm obok niój siedzącym (*Callithamnion*, *Spermothamnion*), wreszcie jedna komórka owocorodna może być zapłodnioną za pośrednictwem jednej z dwóch podwłostek przy niój leżących (*Ceramium*).

3) Okrywa lub nasiennik pochodzą albo z komórek listowia, sąsiadujących z przedpłodem, albo téż z pewnych specjalnie ku temu przeznaczonych komórek samego przedpłodu.

Uchwalono te rozprawy przesłać Komitetowi redakcyjnemu.

Posiedzenie administracyjne w dalszym ciągu poprzedzającego.

Sekretarz Wydziału zawiadamia, iż Komisya balneologiczna uznała potrzebę przybrania do swego grona, w celu wzmocnienia się, następujących Członków: Dr. EDWARDA KORCZYŃSKIEGO, STANISŁAWA PAREŃSKIEGO, IZYDORA KOPERNICKIEGO, IAKÓBA BLATTEISA, KAZIMIERZA GRABOWSKIEGO, JANA BUSZKA, i KAROLA OLSZEWSKIEGO, których przedstawia, stósownie do przepisów Statutu, Wydziałowi matematyczno-przyrodniczemu do zatwierdzenia. Wydział jednomyślnie zatwierdził przedstawionych Członków Komisji balneologicznój.

Prezes Akademii Dr. MAJER przekłada podanie kandydata ubiegającego się o nagrodę za najlepszy wynalazek lub dzieło, czy to drukiem ogłoszone, czy to w rękopiśmie Akademii nadesłane przed końcem 1875 roku, w przedmiocie rolnictwa i gospodarstwa wiejskiego, w skutek ogłoszonego konkursu dnia 6 Maja 1874. Wydział odstępuje to podanie Komisji złożonój z Profesorów CZERWIAKOWSKIEGO, KUCZYŃSKIEGO i PIOTROWSKIEGO, oraz p. LANGIEGO Karola, z poleceniem ocenienia wynalazku, a następnie zdania sprawy Wydziałowi.

Posiedzenie Komisji antropologicznój

dnia 25 lutego 1876 r.

Przewodniczący: Dr. J. MAJER.

Przewodniczący otwiera posiedzenie powitaniem jako gościa hr. AD. SIERAKOWSKIEGO Czł. Tow. geogr. Berliń-

akiego, tudzież nowo przybyłego do grona Komisji Czł.
p. MAT. GRALEWSKIEGO.

Następnie zawiadamia Przewodniczący, że nadesłane Komisji spostrzeżenia antropometryczne, dla ułatwienia dalszego z nich korzystania, rozpisane zostały na osobnych kartkach, pracą pp. Dr. KREMERA, ŚCIBOROWSKIEGO, KOPERNICKIEGO i w części jego własną. Co się zaś tyczy dalszego opracowania rzeczzonego materiału, w sposób, w jakim zamieścićby go wypadało w Sprawozdaniach Komisji, przedstawia w téj mierze plan, który po kilku próbach dokonanych łącznie z Drem KOPERNICKIM, okazał im się najstósowniejszym. Po szczegółówem wyjaśnieniu tego planu przez Dra KOPERNICKIEGO, Komisya żadnego przeciw niemu nie podnosi zarzutu.

W dopełnieniu nie załatwionego na ostatniem posiedzeniu dla braku czasu sprawozdania, o starożytnéj czasce i przedmiotach z brązu i żelaza, oraz szczątkach naczyń glinianych odkrytych przypadkowo przez miejscowego Nauczyciela p. BERNADZIKIEWICZA, na przedhistorycznym cmentarzysku we wsi Kwaczale; Dr. KOPERNICKI, który miał zlecenie zbadać te rzeczy na miejscu, przedstawia wszystkie nadmienione szczątki i przedmioty ułożone tak, jak w samym grobie znalezione być miały; a porównywając je z okazanemi odpowiedniemi przedmiotami, pochodzącemi z grobów ciałopalnych tegoż cmentarzyska, zbadanych w r. 1874 przez p. KIRKORA, wyprowadza wniosek o jednoczesnym istnieniu w téj osadzie przedhistorycznej dwojakiego sposobu grzebania zmarłych. W dyskusyi nad niektórymi szczegółami tego odkrycia, a zarazem nad wnioskami Sprawozdawcy, zabiérali głos pp. SADOWSKI, UMIŃSKI, KIRKOR,

prof. MAJER i TEICHMANN. Wypadkiem tych rozpraw było, że wprawdzie dla stwierdzenia dwojakiego sposobu postępowania ze zmarłymi, pożądaném byłoby dalsze w rzeczonym miejscu poszukiwanie, że jednak tymczasem fakt zaprzeczyć się nie da, iż obok cmentarzyska z grobami ciałopalnemi, znaleziono szczątki ciała bez spalenia złożonego w ziemi; przyznano bowiem ogólnie, że znalezione szczątki kości a mianowicie część czaszki, szczęka dolna i pozostałe zęby, nie miały żadnego śladu, któryby dowodził że były wystawione na działanie ognia.

Przewodniczący podaje pod rozbiór i uchwałę następujące przedmioty:

1) Jak postępowaćby należało ze spostrzeżeniami o właściwościach mowy ludu w różnych stronach, które nadsyłane bywają równie Komisji antropologicznej, w skutku jednej z Instrukcyj przez nią ogłoszonych, jak znowu Komisji językowej? Czy mianowicie odstępować wszystkie téj ostatniej? czy téż na odwrót zamieszczać je w dziale etnologicznym swych własnych sprawozdań, o ile co do nadsyłanych Komisji językowej, byłobyto zgodne z jój życzeniem? czy wreszcie nie dalby się znaleźć jakiś ich podział według ściślejszego zadania każdej z tych Komisyj?

2) Czy niebyłoby właściwie ażeby Komisji archeologicznej dać sposobność, zamieszczania nie ogłaszanych dotąd osobno prac jój z zakresu Antropologii przedhistorycznej, w odpowiednim dziale Sprawozdań Komisji antropologicznej?

3) Czy Komisya zgadza się na myśl Przewodniczącego i Sekretarza, ażeby przy mającym z wiosną nastąpić nowym popisie do wojska, udać się powtórnie do wszystkich lekarzy powiatowych w Galicyi z prośbą o spisywanie przy téj sposobności spostrzeżeń antropometrycznych, z tych

zwłaszcza okolic, z kąd w roku zeszłym żadnych nie nad-
syłano spostrzeżeń?

Co do 1go; po uwagach wypowiedzianych w tym przedmiocie przez pp. SADOWSKIEGO, TEICHMANA, MAJERA i KOPERNICKIEGO, oraz pośrednio objawioném w téj mierze zdaniu p. O. KOLBERGA, stanęło na tém, że spostrzeżenia nad miejscowemi właściwościami mowy polskiej, ruskiej i litewskiej, o ile nie będą miały charakteru wyraźnie teoretyczno-lingwistycznego, któryby je tém samém kwalifikował do Komisji językowej, powinny być uważane jako jeden z bardzo ważnych materiałów etnograficznych i jako takie, ogłaszane w dziale etnologicznym Sprawozdań Komisji antropologicznej. Gdyby Komisja językowa, materiały tego rodzaju jakie posiada lub posiadać może w tych Sprawozdaniach również zamieszczała, osobne ze wszystkich odbitki mogłyby być rozsyłane jako publikacja należąca do obu Komisji. Nakład na te odbitki ponosiłaby Komisja językowa.

Co do 2go; do myśli tu wyrażonej przystępuje Komisja jednomyślnie; zgadza się z nią osobiście i prof. ŁEPKOWSKI jako Przewodniczący w Komisji archeologicznej, uważał jednak potrzebę zasięgnięcia poprzednio jój zdania, co téż i zgromadzeni za konieczne uznają.

Co do 3go; wniosek tam wyrażony Komisja jednomyślnie przyjmuje i dokonanie tego co w téj mierze z porządku wypadnie, porucza swemu Zarządowi.

Przewodniczący przedstawia do wyboru na Członków przybranych Komisji:

P. MICHAŁA GREIMA fotografa w Kamieńcu podolskim.

Dra EDW. MARYJAŃSKIEGO w Jarmolińcach,

„ JÓZEFA ROLLEGO i

„ KAROLA PRZYBOROWSKIEGO obu w Kamieńcu podolskim.

Z uwagi na żywy udział jaki przedstawieni w popieraniu zadań Komisyi dotąd okazali, na wybór ich Zgromadzenie zgadza się jednomyślnie, w skutek czego Zarząd poleci ich do zatwierdzenia matematyczno-przyrodniczemu Wydziałowi Akademii.

W końcu przedstawia Przewodniczący materiały, opracowania i dary, które przysłali Komisyi od czasu ostatniego posiedzenia Panowie:

Z. GŁOGER, Słownik wyrazów technicznych używanych przy obrzędach weselnych w rozmaitych okolicach polskich (przez Komisyję językową).

Dr. AL. KRZIŻ, Spostrzeżenia antropometryczne dokonane w więzieniu Łączowskim na osobach dorosłych obojęd płci i rozmaitej narodowości z wielu powiatów wschodniej Galicyi.

M. GRALEWSKI (Mateusz z Mazewa): *a*) 3 legendy ludowe z okolic Krakowa; *b*) Opis znaków przedswatnych we wsi Raczkowicach w Łańcuckim; *c*) 23 pieśni ludowych z Krakowskiego i ze wsi Laskowój w Brzeskim; *d*) Z téjże wsi wyrazy oburzenia i szczególne niektóre z różnych okolic; *e*) Przyczynek do nazw rodowych u ludu z Krakowskiego, Wielickiego, Chrzanowskiego i Brzeskiego; *f*) Imiona chrzestne ludowe w Łęczyckim z uwagami o tym przedmiocie.

O. KOLBERG, Słownik wyrazów właściwych mowie ludowej z okolic W. Polski,

ST. MIKUCKI, kilka wyrazów z Łomżyńskiego.

J. KOTULA, Zbiorek pieśni ludu szlązkiego z okolic Cieszyna i Ligotki (przez Komisyję językową).

Królew. Bawarskie biuro statystyczne: 3 mapy wykazujące stósunek barw oczu, włosów i skóry według spostrzeżeń zebranych po szkołach ludowych.

Wydz. matem.-przyr. T. III.

2

O. GREIM, fotograf w Kamieńcu podolskim, drugą przesyłką 19 fotografii typów ludowych z Podola rosyjskiego i Besarabii.

Dr. ED. MARYJAŃSKI, dzieło FUNDUKLEJA o kurhanach, wałach i grodziskach Gub. Kijowskiej.

O. KOLBERG, 2 stroje kobiece na głowę z Poznańskiego i Prus zachodnich.

Dr. J. KOPERNICKI, czapkę włościańską z Rzeszowskiego.